

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Психологія»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

125 Кібербезпека (безпека інформаційних та комунікаційних систем)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології (протокол від 15.08.2023 № 8)

Розробник:

Старший викладач кафедри соціології та психології Мохорєва О.М.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри педагогіки та психології Харківської державної академії фізичної культури, кандидат психологічних наук Павлик О. М
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент Шиліна А.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5 Загальна кількість годин – 150 Кількість тем – 4	12 Інформаційні технології; 125 Кібербезпека, перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 3 Семестр 5 Вид контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 34; Семінарські заняття – 30 ; Практичні заняття – 10; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 76; Індивідуальні завдання: Курсова робота – Реферати (тощо) –	заочна форма навчання Лекції – 0; Семінарські заняття – 0; Практичні заняття – 0; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 0; Індивідуальні завдання: Курсова робота – Реферати –	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія» полягає у тому, щоб ознайомити здобувачів вищої освіти з основними положеннями сучасної психології, показати їм, що представляє собою психологія як наука, яка вивчає психіку людини в усієї її різноманітності та специфіки функціонування психічних явищ та процесів. Отримані в курсі психологічні знання та вміння повинні допомогти майбутньому фахівцю в правильній організації взаємодії та спілкування в різних галузях, в пізнанні інших людей, в організації профвідбору та профдоброру, в проведенні консультаційної та корекційної роботи в професійній сфері. В матеріалах курсу надані основні досягнення вітчизняної та світової науки і практики.

Основні завдання курсу «Психологія»:

оволодіння здобувачів вищої освіти знаннями предмета та задачами психології як науки, її взаємозв'язки з іншими галузями знань, розкритті методологічних, теоретичних та природно – наукових основ усвідомлення та інтерпретації психіки людей, вивченні сутності та своєрідності прояву психічних пізнавальних, вольових та емоційних процесів, психічних станів та психічних утворювань людини, наданні всебічної характеристики особистості людини та прояву її психологічних властивостей, сформувати у студентів професійну спрямованість особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, соціологія, вікова та педагогічна психологія, юридична психологія.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- загальнотеоретичні положення та методи психологічних досліджень;
- основні наукові поняття і пов'язані з ними закономірності;
- особливості розвитку та функціонування психіки людини;
- особливості розвитку та формування особистості;
- особливості протікання та функціонування психічних процесів та явищ.

вміти: застосовувати одержані знання в практичній діяльності, вирішувати психологічні завдання, аналізувати психологічно значущі ситуації та інші факти професійній діяльності, вміло підбирати та застосовувати методи дослідження закономірностей психіки, обробляти отримані данні та адекватно їх описувати та інтерпретувати.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність,	<p>I. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.</p> <p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>
Загальні компетентності	<p>ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК9. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку 8 предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>

Спеціальні компетентності	СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.
--------------------------------------	--

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Психологія як наука.

Предмет, завдання і методи психології. Історія розвитку психології. Виникнення і розвиток психіки в філогенезі. Поняття та взаємозв'язок психіки і мозку та психологічна теорія діяльності.

Тема 2. Пізнавальні психічні процеси.

Увага, відчуття та сприймання, пам'ять, мислення, уява та уявлення, мовлення. Психологічні основи уваги. Фізіологічні основи уваги. Види та властивості уваги. Відчуття та сприймання. Поняття відчуттів. Роль відчуттів в житті та діяльності людини. Відчуття та перцептивна діяльність. Аналізатори. Поняття відбору корисної інформації у відчуттях. Класифікація та загальні властивості відчуттів. Відчуття та її вимірювання. Адаптація. Відчуття та вправи. Взаємодія відчуттів. Поняття сприймання. Основні види та властивості сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Класифікація. Сприймання простору, форми, часу, віддалення, розміру, направлення, глибини предметів.

Визначення та загальна характеристика пам'яті. Основні види пам'яті. Основні процеси та механізми пам'яті. Основні види пам'яті. Індивідуальні особливості пам'яті.

Поняття і основні види мислення людини. Основні форми мислення. Основні види розумових операцій. Рішення складних розумових задач і творче мислення. Загальна характеристика уяви та її роль у психічній діяльності. Види уяви. Механізми переробки уявлень в уявні образи. Індивідуальні особистості уявлень. Уявлення та творча діяльність. Поняття мовлення. Загальна характеристика мовлення. Фізіологічні основи мовлення. Основні види мовлення.

Тема №3. Емоційно-вольова сфера особистості.

Емоції та почуття. Емоційний стрес. Воля. Загальна уява про емоції та почуття. Виникнення та значення емоцій. Типи емоційних станів. Функції емоцій. Емоційний стрес і регуляція емоційних станів. Психологічні теорії емоцій.

Поняття волі. Загальна характеристика вольових зусиль. Фізіологічні аспекти вольових діянь. Структура вольових діянь.

Тема №4. Особистість як предмет психологічного дослідження.

Загальне поняття про особистість. Основні категорії організації людини. Психологічна структура особистості. Психологічні властивості особистості.

Загальне поняття про характер. Структура характеру. Теоретичні та експериментальні підходи до дослідження характеру.

Поняття про темперамент. Історія навчання про темперамент. Фізіологічні основи темпераменту. Основні властивості темпераменту та психологічна характеристика типів темпераменту. Поняття здібностей. Категорії здібностей.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр 5							
Тема № 1 Психологія як наука.	34	6	6	2	-	20	залік
Тема № 2 Пізнавальні психічні процеси.	40	12	10	3	-	15	
Тема № 3. Емоційно-вольова сфера особистості	36	8	6	2	-	20	
Тема № 4 Особистість як предмет психологічного дослідження	40	8	8	3	-	20	
Всього за семестр № 5:	150	34	30	10	-	61	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1. Психологія як наука.		
	Підготувати відповіді на запитання: 1.Що таке предмет та об'єкт психології? 2.Історія античної психології. 3.Уявлення античних та середньовікових філософів про душу та свідомість. 4. Наукова психологія в Західній Європі та США. 5. Виникнення та розвиток психіки в філогенезі. 6. Загально психологічна характеристика діяльності. 7. Єдність свідомості та діяльності.	1; 3; 8.
Тема № 2 Пізнавальні психічні процеси.		
	Підготувати відповіді на запитання: 1. Роль відчуттів в житті та діяльності людини. 2. Класифікація та загальні властивості відчуттів. 3. Основні види та властивості сприймання. 4. Визначення та загальна характеристика пам'яті. 5. Основні процеси та механізми пам'яті. 6. Основні види розумових операцій. 7. Рішення складних розумових задач і творче	1; 3; 9; 10.
Тема № 3. Емоційно-вольова сфера особистості..		
	Підготуйте відповіді на питання. 1.Керол Елліс Ізард. (фундаментальні емоції). 2.Поняття емоцій та почуттів та їх значення в житті людини. 3.Поняття емоційного стресу. 4.Регуляція емоційних станів. 5.Поняття волі. 6.Структура вольового акту.	1; 3; 9; 10; 11.
Тема № 4 Особистість як предмет психологічного дослідження.		
	Підготувати відповіді. 1.Поняття особистості в психології. 2. Проблема біологічного та соціального в особистості.. 3. Поняття – індивід, індивідуальність, суб'єкт діяльності, особистість. 4.Історія вивчення темпераменту. 5. Інтелект. 6.Погляди вчених на поняття особистості. 7.Поняття темпераменту. 8.Поняття характеру. 9.Поняття здібностей. 10.Поняття інтелекту	2; 4; 7; 9; 11.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Метод інтроспекції та проблема спостереження в психології пізнання.
2. Картезіанська філософія та дуалізм Р. Декарта.
3. Робота І.М. Сеченова «Рефлекси головного мозку» та її значення для становлення вітчизняної психології.
4. Культурно – історична теорія психіки людини Л.С. Виготського.
5. Внесок О.Ф. Лазурського в розвиток вітчизняної психології на межі ХІХ – ХХ ст.ст.
6. Фундаментальні та прикладні галузі психології сучасності.
7. Система явищ, що вивчаються сучасною психологією.
8. Значення психологічних знань для педагогічної теорії та практики.
9. Життєва психологія як основа донаукових психологічних знань.
10. Психологічні погляди Г.С. Сковороди.
11. Напрямки наукової психології в Європі та в США.
12. Психіка і мозок.
13. Анатомо – фізіологічні механізми відчуттів.
14. Сенсорна організація і проблеми чутливості.
15. Компенсаторні можливості відчуттів.
16. Психологічні закономірності відчуттів: адаптація, сенсibiliзація, взаємодія, синестезія.
17. Чутливість та її вимір.
18. Психофізичні закони відчуттів. Закон Вебера – Фехнера.
19. Сприймання людини.
20. Психологічні основи пам'яті.
21. Прийоми запам'ятовування.
22. Поняття про мислення.
23. Види та форми мислення.
24. Творче мислення.
25. Поняття уяви та її значення в житті людини.
25. Мовлення. Етапи розвитку.
26. Фізіологічні основи мовлення.
27. Концепції та теорії емоцій.
- 28.Значення емоцій в житті людини.
29. Емоційний стрес.
30. Воля та її значення в житті людини.
31. Поняття психологічного захисту.
- 32.Загальна характеристика особистості.
- 33.Характер.
- 34.Темперамент.
- 35.Поняття здібностей.

**5.1.2. Теми курсових робіт
немає**

**5.1.3. Теми наукових робіт
немає**

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій, практичних занять, а також самостійної та індивідуальної роботи. В процесі навчання використовуються наступні методи:

- лекції,
- інтерактивний метод,
- пояснювально-ілюстративний,
- метод наукового порівняння
- частково-пошуковий метод,
- метод виконання кейсу;
- дослідницький метод,
- метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів,
- метод проблемного викладання.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання для підсумкового контролю (залік)

- 1.Поняття про предмет психології та її місце в системі наук.
- 2.Основні історичні стани розвитку психології.
- 3.Сучасна психологія та її місце в системі наук
- 4.Принципи класифікації в психології.
- 5.Методи та задачі психології.
- 6.Розвиток психології у філогенезі. О.М. Леонтьєв про ступені розвитку психіки.
- 7.Поняття життєвих та наукових психологічних знань.
- 8.Поняття об'єкта психології. Групи психічних явищ.
- 9.Поняття ефектів плацебо, Хотторна, аудиторії, Пігмаліона, першого враження, Барнауа та їх урахування у психологічних дослідженнях.
- 10.Напрямки розвитку психології за кордоном.
- 11.Поняття про відчуття.
- 12.Роль відчуттів в житті та діяльності людини.
- 13.Відчуття та перцептивна діяльність.
- 14.Поняття аналізаторів та їх роль у відчуттях, мозок та психіка.
- 15.Поняття відбору інформації у відчуттях.
- 16.Класифікація відчуттів.
- 17.Загальні властивості відчуттів.
- 18.Чутливість. Пороги відчуття.
- 19.Явище адаптації.
- 20.Взаємодія відчуттів.
- 21.Сенсибілізація, синестезія. Відчуття та вправи.
- 22.Роль відчуттів в адаптації.
- 23.Поняття про мислення: характеристика, визначення, значення.

- 24.Ознаки мислення
- 25.Види мислення та їх психологічна характеристика.
- 26.Основні форми мислення.
- 27.Основні види розумових операцій.
- 28.Поняття, як форма мислення. Освоєння понять.
- 29.Уявлення: характеристика, типи, значення.
- 30.Характеристика уявлень. Функції уявлень.
- 31.Класифікація основних видів уявлень.
- 32.Розподіл уявлень по ступені узагальнення та проявленню вольових зусиль.
- 33.Індивідуальні особливості уявлення та його розвиток.
- 34.Відмінність уявлень від первинних образів пам'яті та персервіруючих образів.
- 35.Поняття про увагу.
- 36.Види уваги та їх психологічна характеристика.
- 37.Основні характеристики властивості уваги. Розвиток уваги.
- 38.Поняття статистичної та динамічної, розподільної та зосередженої уваги.
- 39.Поняття волі. Загальна характеристика вольових дій.
- 40.Основні фази вольового процесу.
- 41.Поняття вольових зусиль
- 42.Психологічна структура вольового акта.
- 43.Поняття вольової якості людини.
- 44.Поняття про емоції та відчуття.
- 45.Роль емоційних станів на життєдіяльність людини.
- 46.Типові емоційні переживання людини.
- 47.Основні «фундаментальні емоції» Керрола Еліс Ізард.
- 48.Поняття «вищі почуття»
- 49.Специфічні емоції та почуття.
- 50.Поняття про емоційний стрес.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль - 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни за семестр, визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота,

контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів** навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf)

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи;
- оцінка роботи в малих групах.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни, рівень самостійної підготовки до занять.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні) самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів, виконання прагматичних завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою

оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

*Підсумкові бали
навчальної
дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед підсумковим
контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ ЗА СЕМЕСТР			
Вид роботи	Кількість	Максимум балів за 1 вид роботи	Разом
Робота на лекційному занятті	16	1	16
Робота на практичному занятті	16	2	32
Індивідуальне завдання	1	2	2
Підсумковий контроль (екзамен)	1	50	50
Всього			100

ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ		
Вид роботи	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають інтерактивний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в обговорення питань лекції, проявляють ініціативність.
	0,5	Даний бал отримують здобувачі, які не беруть участі у обговоренні, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи.
	0	Здобувач не приймає участі в лекційному занятті, порушує дисципліну, не слухає викладача, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.
Робота на практичному занятті	2	Здобувач бере участь в опрацюванні питань заняття (доповнення, відповідь на питання викладача), бере участь у вирішенні практичних завдань, виступає із змістовною доповіддю на питання за планом, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання
	1	Здобувач бере участь в опрацюванні питань (доповнення, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь буде правильною. Приймає участь у вирішенні практичних завдань але допускає несуттєві помилки.
	0,5	Здобувач уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття та епізодично приймає участь у вирішенні практичних завдань при цьому відповіді не обґрунтовані і з помилками.
	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.
Індивідуальне завдання	2	Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел. Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і

		послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	1	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	0,5	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Підсумковий контроль	1-50	<i>Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у вигляді усних відповідей на білети, що включають три питання. Підсумковий контроль може проводитися у вигляді тестів (50 питань) кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.</i>
	50-41	Відповіді на усі питання білету відтворюються в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
	40-31	При відповіді на питання екзаменаційного білету відтворюється значна частина питань. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень, певною мірою може аналізувати, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені несуттєві помилки, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до фактів.
	30-21	В відповіді відтворюються основні моменти питань без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але відповідь неповна, припускаються помилки, припущені неточності.
	20-1	Оцінюється відповідь, що містить рівень елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів питань. Здобувач виявив неспроможність в повному обсязі висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань,

		висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.
--	--	---

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані

			навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки
--	--	--	--

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Варій М. Й. Психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 287 с.
2. Васянович Г. П. Основи психології: навч. посіб. Київ: Педагогічна думка, 2012. 114 с
3. Максименко С. Д. Загальна психологія. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 272 с.
4. Ушакова І. М. Теоретико-методологічні проблеми психології: курс лекцій. Харків: НУЦЗУ, 2016. 191 с.
5. Ковальчук З. Я. Історія психології: курс лекцій. Частина 2: для студентів спеціальностей «Психологія», «Практична психологія» Львів: ЛьвДУВС, 2013. 344.
6. Науково-дослідницька діяльність студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів та докторантів: довідник молодого вченого / уклад.: А.В. Байлов, О.М. Литвинов, В.В. Чумак; за заг. ред. О.М. Головка. – Харків : ХНУВС: Тім Пабліш Груп, 2016. – 363 с

Допоміжна:

7. Євдокімова О.О. Історія психології : навч. посіб. ; Вид. друге, допов. – Харків : Константа, 2020. 320 с.
8. Павелків Р. В. Вікова психологія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. К.: Кондор, 2011. 468 с.
9. Коваленко А. Б., Корнєв М. Н. Соціальна психологія. Київ, 2016. 280 с.
10. Фурман Анатолій Психокультура української ментальності [2-ге наук.вид.]. Тернопіль : НДІ МЕВО, 2018. 168 с.
11. Волянчук Н.Ю., Ложкін Г.В., Винославська О.В., І. О. Блохіна, М. О. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

12. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>
13. Пошукова система Springer <https://link.springer.com/>
14. Пошукова система Scirus <https://www.elsevier.com/>
15. Пошукова система Google books <https://books.google.com/>
16. Пошукова система WorldWideScience.org <https://worldwidescience.org/>
17. Пошукова система DOAJ <https://www.doaj.org/>
18. Пошукова система DOAB <https://www.doabooks.org/>
19. Пошукова система SpringerOpen <https://www.springeropen.com/>

20. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>

21. Електронна бібліотека Наукова періодика України <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>